

Оцінка ефективності логістичного менеджменту на підприємстві

Ястремська Олена Миколаївна

д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту, логістики та інновацій

ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Iastremaska_om@hneu.net

Акіншина Юлія Сергіївна

студентка 2М курсу ХНЕУ ім С. Кузнеця

akinshinajulia18@gmail.com

В умовах сучасного економічного середовища в Україні, що характеризується воєнним станом, високою конкуренцією, нестабільністю ринків та швидкими змінами технологій, підприємствам необхідно ефективно функціонувати для підвищення конкурентоспроможності, забезпечення прибутковості, зниження витрат та стійкості на ринку.

Успішна діяльність підприємства значною мірою залежить від ефективного управління логістичними процесами.

У сучасній науковій літературі розглядаються різні аспекти логістичного менеджменту та оцінки його ефективності. А отже, немає єдиної методики, якою б можна було виміряти ефективність логістичного управління.

Логістичний менеджмент – це комплексний процес управління, який об'єднує основні управлінські функції (планування, організацію, контроль, регулювання) з логістичними процесами для ефективного керування фінансовими, матеріальними, інформаційними потоками та ін. [4,5] Він спрямований на оптимізацію всього логістичного ланцюга з метою досягнення загальних цілей підприємства з мінімальними витратами та забезпечення його стійкого економічного зростання.

Особливість логістичного менеджменту: як за стратегічними, так і за тактичними (оперативними) цілями та завданнями, що він пов'язаний з усіма функціональними областями менеджменту (інноваційного, інформаційного,

виробничого, фінансового, кадрового) у процесах управління закупівлями матеріальних ресурсів, виробництвом та збутом готової продукції [3].

Оцінка ефективності логістичного менеджменту – це найважливіший процес, який дозволяє підприємству визначити області покращення, можливість контролювати та постійно вдосконалювати діяльність.

Оцінка ефективності логістичного управління не є простим та однозначним завданням. Адже включає вимірювання та аналіз різних аспектів логістичних операцій, які впливають на загальну продуктивність підприємства.

Найчастіше мінімізація логістичних витрат розглядається як основний показник ефективності функціонування логістичної системи. Проте, орієнтація на мінімізацію витрат є актуальною лише за умови досягнення необхідного рівня логістичного сервісу. Тому поширеною є багатокритеріальна оцінка ефективності логістичної системи [1].

Визначення показників ефективності логістичної діяльності можна розглядати за її функціональними сферами, наприклад, показники роботи складу, закупівлі, транспорту, логістичного обслуговування.

За час розвитку логістики сформувалася система показників, що дозволять комплексно оцінити її ефективність і результативність. Ключовими показниками є [2,3]:

загальні логістичні витрати – сума всіх витрат, пов'язаних виконанням логістичних операцій: розміщенням замовлень на поставку продукції, закупівлю, складування, внутрішньовиробниче та зовнішнє транспортування, проміжне зберігання, зберігання готової продукції, відвантаження, а також витрати на персонал, обладнання, приміщення, складські запаси, на передачу даних про замовлення, запаси, поставки тощо;

якість логістичного сервісу – показники, що характеризують відносну здатність підприємства задовольняти запити і потреби споживачів, до них можна віднести: кількість претензій від споживачів, час задоволення претензій споживачів, відношення кількості претензій до кількості замовлень, вартість повернутих товарів, рівень браку у постачаннях, частку постачань із

запізненням, частку постачань в зазначений термін, час реакції ланцюга постачань (час, необхідний на внесення відповідних коректувань в оперативні плани через зміни ринкового попиту) і т.д.;

тривалість логістичних циклів – період часу, необхідний для оформлення замовлення на постачання певного товару, його виготовлення, включаючи придбання необхідних для цього засобів виробництва, і безпосередньо на доставку замовленої продукції на склад споживача або до іншого місця призначення;

продуктивність – вимірюється відношенням між кінцевим результатом роботи системи «на виході» (тобто обсягом виготовлених продуктів або послуг) і обсягом ресурсів «на вході», які використовує система для отримання цього результату, до показників можна віднести: кількість відвантажень на одного працівника, відношення обсягу продажів до фонду оплати праці, кількість замовлень на одного торгового працівника тощо;

гнучкість і адаптивність логістичної системи – здатність швидко та ефективно реагувати на зміни внутрішніх і зовнішніх умов, можна виміряти за такими показниками: час, необхідний для адаптації до змін у попиті, виробництві або поставках, наявність альтернативних рішень у разі виникнення непередбачених обставин тощо;

інвестиції в логістичну інфраструктуру – вкладення капіталу в логістичні об'єкти і системи, що сприяють покращенню функціонування логістики, а також економічної ефективності підприємства в цілому.

Ці показники лежать в основі звітних форм компаній і систем показників логістичних планів різних рівнів.

При оцінці ефективності логістичного менеджменту також пропонується розглядати три напрямки, які безпосередньо впливають на нього [1,2]:

ефективність ресурсного забезпечення управління – наявність та ефективне використання всіх ресурсів (фінансових, людських, матеріальних, інформаційних) необхідних для функціонування логістичної системи;

якість реалізації функцій управління логістичною системою – наскільки ефективно реалізуються функції управління, такі як планування, організація, контроль, координація та регулювання логістичних процесів;

рівень досягнення мети підприємства в ринкових умовах – наскільки логістичне управління підтримує загальну стратегію підприємства в умовах ринкової конкуренції та зміни попиту.

Для правильного аналізу ефективності логістичного управління, показники повинні бути: пов'язаними з цілями логістичної системи; базуватися на фактичних даних і реальних показниках діяльності; вимірюваними; об'єктивними; пов'язаними з поточними, а не минулими результатами; такими, що дозволяють порівнювати результати з попередніми періодами або з показниками інших підприємств; відображати досягнення поставлених цілей та впливати на загальну ефективність бізнесу; зрозумілими всім зацікавленим особам.

Варто зазначити, що ключові показники та критерії оцінки будуть залежати від специфіки кожного підприємства і його стратегічних цілей.

Отже, ключовими показниками ефективності логістичної системи є основні вимірювачі ефективності використання ресурсів на підприємстві для сформованої логістичної системи. Вони комплексно оцінюють результативність логістичного менеджменту, а також є основою для логістичного планування, обліку і контролю.

Перелік використаних джерел

1. Галат Л. Логістичний менеджмент як інструмент для забезпечення ефективності діяльності підприємства. Таврійський науковий вісник. 2023. Серія: Економіка, (16). С. 108-113.

2. Запша Г., Смирнова Н., Фомін Д., Заблоцький А. Методика оцінки ефективності логістичного менеджменту підприємства. Економічний вісник Причорномор'я. 2024. Випуск 5. С.50-62.

3. Михайліцька Н.Я., Верекся М.Р. Логістичний менеджмент: навчальний посібник. Львів. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 440 с.

4. Резнік Н. П., Малукало О. О. Суть та місце менеджменту у сфері логістики. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2021. Том 6. № 3. С. 87 – 92.

5. Савенко І.І., Седіков Д.В. Логістичний менеджмент, як інструмент оптимізації логістичних витрат. Економіка харчової промисловості. 2020. Том 12. Випуск 3. С. 42–50.